

EMAUZSKÝ SBOR A ORCHESTR
12. června 2017

LETNÍ
KONCERT

Člen Asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles

Klášter Emauzy, Chrám P. Marie a sv. Jeronýma, Vyšehradská 49, Praha 2
Pondělí 12. června 2017 v 19 hodin

Ludwig van BEETHOVEN (1770-1827):

Missa C dur, op. 86

KYRIE (Andante con moto assai vivace quasi Allegretto ma non troppo)

GLORIA (Allegro con brio – Andante mosso – Allegro ma non troppo)

CREDO (Allegro con brio – Adagio – Allegro ma non troppo - Vivace)

OFFERTORIUM (**Robert FÜHRER: Assumpta est Maria**)

SANCTUS (Adagio – Allegro)

BENEDICTUS (Allegretto ma non troppo – Allegro)

AGNUS DEI (Poco Andante – Allegro ma non troppo – Andante con moto)

Robert FÜHRER (1807-1861):

Te Deum C dur

EMAUZSKÝ SBOR A ORCHESTR S HOSTY A SÓLISTY

Marie MATĚJKOVÁ (soprán)

Jana EHRENBERGEROVÁ (alt)

Viktor BYTCHEK (tenor)

Jan JANDA (bas)

Sbormistryně: Marie MATĚJKOVÁ

Dirigent: Tomáš ČECHAL

Vstupné 150 / 100 Kč

www.eso-music.cz

KOUBA INTERIER
 návrh a realizace interiérů

BIOPHARM

Výzkumný ústav biofarmacie a veterinárních léčiv, a. s.

Nejjasnější, nejmilostivější kníže!

Poněvadž mi bylo řečeno, že jste se ptal, můj kníže, na mši, kterou jste mi uložil, abych pro Vás napsal, dovoluji si Vám, nejjasnější kníže, oznámit, že ji obdržíte nejpozději 20. srpna, kdy bude dost času, aby byla provedena ke jmeninám nejjasnější kněžny. Mimořádně výhodné podmínky, které mi byly nabídnuty z Londýna a kterých jsem se musel s radostí chopit v nouzi, když mne potkal nezdar s benefičním představením v divadle, zpomalily dokončení mše, i když jsem si velice přál, abych se mohl před Vámi objevit. K tomu se přidala nemoc hlavy, která mi zpočátku vůbec nedovolila pracovat, a ještě teď mi dovoluje pracovat jen málo; jelikož se všechno tak rádo vykládá v můj neprospěch, přikládám Vám, nejjasnější kníže, jeden z dopisů mého lékaře. – Mohu ještě říci, že Vám mši předám s velkou bází, neboť jste, nejjasnější kníže, zvyklý nechávat si předvádět nenapodobitelná mistrovská díla velkého Haydna!

V dokonalé úctě nejoddanější, nejponiženější

*Ludwig van Beethoven,
Baden, 26. července 1807*

Tolik úryvek z dopisu, který byl adresován jednomu s velkých mecenášů umění a vědy, knížeti Esterházymu. Kníže v odpovědi Beethovenovi píše, že je všecek netrpělivý, kdy uslyší jeho mši, a že je přesvědčen, že předčí i mši Haydnovu. Tedy skladatele, jenž byl v jeho službách od roku 1794 a který knížeti věnoval známou tzv. „Nicolausmesse“. Ještě ke zdravotní poznámce Beethovenově: osobní lékař Beethovenův, dr. Schmidt, totiž nepokládal skladatelův pobyt v Badenu za zdravotně vhodný (šumění v hlavě a prudké bolesti hlavy zhoršovaly jeho sluchové ústrojí), takže Beethoven svou první mši dokončuje v Heiligenstadtu uprostřed krásné přírody. K prvnímu provedení Beethovenovy Mše C dur op. 86 došlo 13. 9. 1807 ve dvorním kostele v Eisenstadtu. Reakce zúčastněných však byly, diplomaticky řečeno, velmi rozpačité („*Ale milý Beethovene, co jste nám to zase napsal?!*“) a sám hrabě Esterházy v dopise hraběnce Henrietě Zielenskéé se o mši vyjádřil takto: „*La messe de Beethoven est insupportablement ridicule et detestable.*“ („*Beethovenova mše je nesnesitelně směšná a ohavná.*“). Hosté čekali zjevně hudbu ve stylu Mozarta nebo Haydna a shodli se nakonec na tom, že to prostě není ani pořádná mše. Zřejmě již po premiéře díla došlo k jakési vážnější roztržce: týž den opouští Beethoven Eisenstadt. Dodejme, že výtky a rozčarování hostitele i hostů bylo svým způsobem předvídatelné. Beethoven se skutečně ujal zpracování liturgického textu svým způsobem originálně. Je si toho vědom, ale jinak psát nechce a ani nemůže: „*O své mši, jako vůbec o sobě, mluvím nerad, ale věřím, že jsem text zpracoval tak, jak jej dosud málokdo zpracoval*“, píše nakladatelství Breitkopf a Härtel 8. června 1808, kde mše vyšla tiskem. Nutno ještě dodat, že věnování Esterházymu přeškrtnal a dílo vyšlo s dedikací knížeti Kinskému: „*Dem Fürsten von Kinsky gewidmet.*“ Zajímavé jsou také praktické poznámky, jež Beethoven učinil při korektuře před vydáním díla. „*Na začátku Gloria jsem místo celého taktu napsal takt alla breve a změnu tempa, tak to bylo původně předepsáno; navedlo mě k tomu*

jedno špatné provedení, při kterém bylo nasazeno příliš rychlé tempo...V Sanctu může být někde poznamenáno, že se při enharmonické záměně mohou vypustit béčka a místo nich použít jen tóny s křížky. U našich sborových těles jsem toto místo nemohl slyšet zpívat čistě, pokud varhaník neudal tiše septimový akord – u vás by však mohly být sbory lepší...“ První tisk mše z roku 1812 (23. 9.) u Nicolause Simrocka obsahuje souběžně též německý text (sic) Christiana Schreibera. O mnoho let později (r. 1820) píše Beethoven tomuto nakladateli v jiné souvislosti, že jeho Mše C dur je „*prováděna v Lipsku každý rok, stejně jako v jiných protestantských městech*“. Nicméně pro nás jsou zajímavá historicky doložená první provedení v českých zemích.

Po skončení lázeňského pobytu v Teplicích odcestoval Beethoven 18. září 1811 na pozvání knížete Lichnowského na jeho panství do Hradce u Opavy. Citujme teď z dopisu Aloyse Fuchse (vídeňský sběratel hudebních autografů) Otto Jahnovi, prvnímu životopisci W. A. Mozarta. (Aloys Fuchs účinkoval jako sólový sopranista při provedení této mše, kterou řídil opavský ředitel kůru Josef Schmitz): „*V Opavě byla provedena jeho (Beethovenova) mše, k čemuž všechno bylo zbudnováno. Zkoušelo se tři odpoledne. Věžníkoví musel sám Beethoven předvést tympánové sólo. Po provedení hrál Beethoven na varhany půl hodiny své fantazie k největšímu úžasu všech.*“ V Praze došlo k premiéře díla na velikonoční pondělí 26. dubna 1813 u Panny Marie Sněžné, nejvyšším pražským chrámu (na dnešním Jungmannově náměstí). Provedení řídil tamější regenschori Josef Musil.

Životní osudy **Roberta Führera** byly velmi křivolaké. V deseti letech začal zpívat v chlapeckém sboru katedrály sv. Víta, kde byl jeho učitelem kapelník Jan August Vitásek. V šestnácti letech byl již v katedrále výpomocným varhaníkem a v roce 1826 se stal řádným druhým varhaníkem. Od roku 1829 byl současně varhaníkem Strahovského kláštera a zastupujícím kapelníkem v katedrále sv. Víta. Po založení pražské varhanické školy v roce 1830 se stal jedním z jejích prvních učitelů. Když 7. prosince 1839 Vitásek zemřel, nastoupil Führer na jeho místo kapelníka u sv. Víta. Kvůli problémům s alkoholem, padělání směnky a podvodům musel roku 1845 opustit Prahu a v dalších letech rychle střídal města a zaměstnání. Působil jako výpomocný varhaník a zástupce divadelního kapelníka v Salzburgu, varhaník a učitel hudby v Mnichově, Freisingu, Braunau, Gmündenu a v dalších německých městech. Pořádal koncerty v Rakousku a s Antonem Brucknerem účinkoval na mozartovských slavnostech v Salzburgu. Nějaký čas pobýval v Aspachu a Riedu, kde se věnoval převážně skladatelské činnosti. Ani zde se však příliš neuklidnil a v letech 1859–1860 byl dokonce za další podvody dvakrát uvězněn. Zbytek života strávil v chudobě ve Vídni, pronásledován věřiteli a okrádán vydavateli jeho děl. Jeho poslední skladbou byly Čtyři mariánské antifony a *Ecce sacerdos magnus* op. 275 pro smíšený sbor, které zkomponoval těsně před smrtí ve vídeňské nemocnici.

Tomáš Čechal

Titulní strana: *Nicolas Poussin (1594-1665): Sv. Cecílie*